Lietas Nr. A420228315
Lietas arhīva Nr. AA43-0170-17/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 19.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente I.Amona, tiesneses K.Kalvāne un V.Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par 5000 *euro* morālā un personiskā kaitējuma, kas nodarīts ar prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 2014.gada 6.jūnijam veicot /pers. A/ videonovērošanu Daugavgrīvas cietumā, atlīdzinājumu, sakarā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 16.novembra spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

1. Pieteicējs /pers. A/2015.gada 19.janvārī vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk - Pārvalde) ar iesniegumu, kurā lūdza atzīt par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, laikā no 2012.gada 18.oktobra līdz 6.jūnijam veicot pieteicēja videonovērošanu cietuma dzīvojamās kamerās, kā arī lūdza atlīdzināt 5000 *euro* morālo un personisko kaitējumu.

   Ar Pārvaldes 2015.gada 29.maija lēmumu atzīta par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma administrācijas rīcība, laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 6.jūnijam turot pieteicēju dzīvojamās kamerās ar pastāvīgu videonovērošanu, Daugavgrīvas cietumam par to uzdots rakstveidā atvainoties pieteicējam, iesniegums daļā par 5000 *euro* atlīdzinājumu noraidīts, bet daļā par Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību laikā no 2012.gada 18.oktobra līdz 2014.gada 18.janvārim iesniegums atstāts bez izskatīšanas termiņa nokavējuma dēļ. Šajā lēmumā citstarp norādīts turpmāk minētais.

   1. Videonovērošana brīvības atņemšanas iestādēs ir pieļaujama, jo tai ir leģitīms mērķis. Tomēr nav pieļaujams, ka ieslodzītajiem tiek piemēroti pastiprināti drošības pasākumi, ja tam nav objektīva pamatojuma un izvērtējuma, un pats ieslodzītais ar savu rīcību nav radījis šādu nepieciešamību.
   2. Konkrētajā gadījumā notika notiesāto atklāta videonovērošana, viņiem tas bija zināms. Videonovērošana faktiski notika periodiski, jo cietuma uzraugiem ir jāveic arī citi dienesta pienākumi. Videokamera bija uzstādīta tādā veidā, lai nepieļautu sanitārā mezgla novērošanu, pieteicējam nodrošinot pietiekamu privātumu. Pieteicējam bija tiesības no rīta celšanās laika līdz naktsmieram atrasties noteiktā iecirknī ārpus kameras (pastaigu laukumā, datoru klasē, koplietošanas telpā). Pieteicējs videonovērošanas laikā nav informējis cietuma administrāciju par iespējamu savu tiesību aizskārumu.
   3. Pieteicējs norāda, ka videonovērošana viņam radīja stresu. Taču pieteicējs nav vērsies ne pie cietuma ārstiem, ne pie Sociālās rehabilitācijas daļas psihologa vai sociologa saistībā ar stresa sajūtu.
   4. Pieteicējs atsaucas uz Pārvaldes lēmumā Nr.1/12-V-321, kas adresēts citam notiesātajam, norādītajiem apsvērumiem. Tas liecina, ka pieteicējs nolēma sūdzēties tikai tad, kad uzzināja, ka līdzīgā lietā cietuma rīcība tika atzīta par prettiesisku.

2. /pers. A/ šo lēmumu pārsūdzēja tiesā un pēc viņa pieteikuma tiesā ierosināta lieta par 5000 *euro* morālā un personiskā kaitējuma, kas nodarīts ar prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību, laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 6.jūnijam veicot /pers. A/ videonovērošanu cietuma kamerā, atlīdzinājumu. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

   1. Atvainošanās nav atbilstošs atlīdzinājums. Pieteicējs tika filmēts pat kārtojot dabiskās vajadzības, tādējādi tika aizskartas pieteicēja tiesības uz privātumu, tika aizskarts pieteicēja gods un cieņa, pieteicējs tika pazemots un par viņu ņirgājās. Prettiesiskā rīcība atstāja ietekmi uz pieteicēja psiholoģisko stāvokli.
   2. Pieteicējs nav līdzvainīgs iestādes prettiesiskajā rīcībā. Jau 2014.gada 3. un 24.martā pieteicējs sūdzējās par nepietiekamu tualetes norobežošanu un videonovērošanas kameru virs sanitārā mezgla, to apstiprina Pārvaldes 2014.gada 9.jūlija lēmums Nr.1/13-K/1031/1383. Pārvaldes lēmums Nr.1/12-V/321, kas adresēts /pers. B/, vēl nebija pieņemts 2014.gada 3.martā, kad pieteicējs rakstīja sūdzību par minētajiem apstākļiem.

3. Pārvalde rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, balstoties uz pārsūdzētā lēmuma argumentāciju. Papildus Pārvalde norāda, ka pieteicējs ir pieļāvis 12 soda izciešanas režīma pārkāpumus, par ko tika disciplināri sodīts.

4. Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 16.novembra spriedumu pieteikums daļēji apmierināts – Latvijas Republikai uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējam 300 *euro* morālā kaitējuma atlīdzinājumu, bet pārējā daļā pieteikums noraidīts. Spriedums daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu pamatots šādi.

1. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 92.pantam ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Šā likuma 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

   Kārtību, kādā tiek atlīdzināti privātpersonai nodarītie zaudējumi, noteic Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Atlīdzināšanas likums). Likuma mērķis, kas nostiprināts tā 1.pantā, ir nodrošināt privātpersonai Latvijas Republikas Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

   No minētajām tiesību normām secināms, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu (arī morālā un personiskā kaitējuma), ja zaudējumi nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku.

2. Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 9.pantu morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Tātad, ja tiek atzīts, ka personai ar iestādes prettiesisku faktisko rīcību ir nodarīts būtisks šīs personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, tiek prezumēts, ka personai ir nodarītas ciešanas jeb kaitējums, kas atlīdzināms morālā kaitējuma veidā.

Ar pārsūdzēto lēmumu iestāde atzina par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma rīcību, laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 6.jūnijam veicot videonovērošanu dzīvojamas kamerās, kurās izcieta sodu pieteicējs. Līdz ar to, balstoties uz lietā konstatētajiem apstākļiem, nosakāms atbilstīgs morālā kaitējuma atlīdzinājums.

1. Kā secināms no Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, nosakot atlīdzinājuma apmēru, jāņem vērā gan periods, kādā cietusī persona ir atradusies cilvēka cieņu pazemojošajos apstākļos, jeb ilglaicīgums, minēto apstākļu ietekme tieši uz attiecīgo personu, kā arī taisnīguma apsvērumi (*sk. Farbtuhs pret Latviju, Dankevich pret Ukrainu*).

Likumdevējs ir noteicis vadlīnijas, kas ņemamas vērā, nosakot atlīdzinājumu par morālo kaitējumu. Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 14.pantam atlīdzinājuma noteikšanai ir jāapsver šādi kritēriji: tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums; konkrētā aizskāruma smagums; iestādes rīcības tiesiskais un faktiskais pamatojums un motīvi; cietušā rīcība un līdzatbildība un citi konkrētajā gadījumā būtiski apstākļi.

No minētā izriet, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumam ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam. Tādējādi, jo nopietnāks kaitējums, jo ievērojamākam jābūt atlīdzinājumam. Tas attiecas gan uz atlīdzinājuma veida izvēli (iestādes atvainošanās vai atlīdzinājums naudā), gan atlīdzinājuma apmēru, ja izvēlēts atlīdzinājums naudā (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 16.februāra sprieduma Nr. SKA-104/2010 13.punktu, 2011.gada 5.aprīļa sprieduma Nr.SKA-25/2011 13.punktu*).

Atlīdzināšanas likuma 14.pants atkarībā no kaitējuma smaguma pakāpes noteic iespējamo atlīdzinājuma apmēru – morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 4268,62 *euro*; ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 7114,36 *euro*; ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28 457,44 *euro*.

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtajai daļai, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma, patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Izskatāmajā gadījumā laika periodā no 2014.gada 19.janvāra līdz 6.jūnijam bija pieļauta nepamatota iejaukšanās pieteicēja privātās dzīves sfērā. Tiesa secina, ka norādīto apstākli pieteicējs jau ir izcietis, līdz ar to nav iespējams situāciju pavērst atpakaļ.

Lietā nav medicīnisku pierādījumu tam, ka pieteicējam būtu diagnosticēta kāda saslimstība saistībā ar nerviem, uz šādiem apstākļiem nenorāda arī pieteicējs. Personas privātās dzīves pastāvīgs aizskārums neapšaubāmi ietekmē cilvēka psiholoģisko labsajūtu, taču vienlaikus nav pamata konstatēt, ka tas atstājis būtisku ietekmi uz pieteicēja fizisko un psihisko stāvokli.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja līdzatbildība izskatāmajā gadījumā nav konstatējama, jo pieteicējam nav bijusi iespēja novērst iepriekš norādīto apstākli kamerās, kā arī, izvērtējot pieteicēja aizskarto tiesību nozīmīgumu, atzīstams, ka ir aizskartas būtiskas pieteicēja cilvēktiesības, proti, ir pieļauta iejaukšanās pieteicēja privātās dzīves sfērā. Nav pamata uzskatīt, ka iestādei, ievietojot pieteicēju Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļā, ir bijis nodoms iejaukties pieteicēja privātās dzīves sfērā, tomēr tas neizslēdz secinājumu, ka ir pārkāpts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3.pants. Tāpat tiesa ņem vērā faktu, ka attiecīgās darbības netika vērstas tieši pret pieteicēju ar mērķi radīt viņam nepilnvērtības sajūtu, pazemot vai noniecināt, pret pieteicēju netika pieļauta atšķirīga attieksme. Novērtējot pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu, tiesa ņem vērā to, ka izskatāmajā gadījumā ir pārkāptas pieteicēja cilvēktiesības. Ikviens cilvēktiesību pārkāpums objektīvi var izraisīt emocionāla rakstura pārdzīvojumus un ciešanas.

Izvērtējot Daugavgrīvas cietuma rīcības prettiesiskumu un pieteicēja tiesību aizskārumu atbilstoši iepriekš norādītajiem atlīdzinājuma noteikšanas kritērijiem, tiesa atzīst, ka cietuma prettiesiskā rīcība ir radījusi būtisku pieteicēja tiesību aizskārumu laika posmā, kas ir bijis salīdzinoši ilgstošs (139 dienas). Tiesas ieskatā šādi apstākļi varēja izraisīt psiholoģisku diskomfortu, nervozitāti un emocionālus pārdzīvojumus saistībā ar to, ka kamerā tiek veikta videonovērošana. Ievērojot lietā konstatētos apstākļus, tiesas ieskatā iestādes rakstveida atvainošanās izskatāmajā gadījumā nav pietiekošs atlīdzinājums, līdz ar to atlīdzinājums ir nosakāms naudas izteiksmē. Morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēra noteikšanā ir jāņem vērā arī vienlīdzības princips un jāsamēro konkrētajā lietā nosakāmā kaitējuma apmērs ar citās lietās noteikto atlīdzinājumu.

1. Salīdzinājumam, vērtējot administratīvo tiesu praksi lietās par atlīdzinājumu, kas izriet no ieslodzījuma vietas prettiesiskas faktiskās rīcības, tiesa ņem vērā, ka:

1. lietā Nr.A420387012 piešķirts 1138,30 *euro* atlīdzinājums, nenodrošinot atbilstošus sadzīves apstākļus (pietiekams apgaismojums, ventilācija, sanitārā mezgla norobežojums, pārapdzīvotība, 48 dienas).
2. lietā Nr.A420379612 piešķirts 213,43 *euro* atlīdzinājums (74 dienas turot personu pārapdzīvotā kamerā).
3. lietā Nr.A420525811 piešķirts 99,60 *euro* atlīdzinājums, karantīnas kamerā 3 dienas nenodrošinot pietiekamu apgaismojumu, ventilāciju un sanitārā mezgla norobežojumu.
4. lietā Nr.A420531111 piešķirts 500 *euro* atlīdzinājums, soda izolatorā nenodrošinot cilvēka cieņai atbilstošus turēšanas apstākļus (nepietiekams apgaismojums un ventilācija, cilvēka cieņu pazemojošs mēbelējums, 15 dienas).
5. lietā Nr.A420651711 piešķirts 600 *euro* atlīdzinājums, gadu liekot pieteicējam uzturēties telpās, kur nav pietiekams dabiskais apgaismojums.
6. lietā Nr.A420330014 piešķirts 400 *euro* atlīdzinājums, vairāk kā 9 mēnešus turot pieteicēju kamerās, kurās tiek veikta videonovērošana.

1. Tiesa atzīst, ka pieteicējam nodarītais morālais kaitējums ir būtisks, bet nav smags. Pieteicējs arī nav norādījis uz kādiem apstākļiem, kas pamatotu smagu seku iestāšanos. Turklāt ir veikts nepieciešamo pasākumu kopums, lai novērstu konstatētās problēmas cilvēktiesību ievērošanā, proti, no 2014.gada 6.jūnija videonovērošana netiek veikta dzīvojamās kamerās. Tiesas ieskatā vērā ņemams apstāklis, ka pieteicējs par videonovērošanu kamerā ir sūdzējies jau citstarp 2014.gada 3.marta iesniegumā, sakarā ar ko Pārvalde 2014.gada 9.jūlijā pieņēmusi lēmumu Nr.1/13-K/1031/1383, kurā Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību saistībā ar kamerā veikto videonovērošanu nav atzinusi par prettiesisku.
2. Pamatojoties uz minēto, tiesa uzskata, ka pieteicēja tiesību aizskārumam atbilstīgs morālā kaitējuma atlīdzinājums ir 300 *euro*.
3. Ņemot vērā, ka pieteikums daļēji apmierināms un pieteicējs ar tiesneses lēmumu no valsts nodevas samaksas pilnībā atbrīvots, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, atbildētājai uzliekams pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē. Tādējādi valsts nodeva piespriežama no Ieslodzījuma vietu pārvaldes budžeta līdzekļiem.

1. Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu daļā, kurā pieteikums apmierināts, Pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību, kurā atsaucas uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem un papildus norāda turpmāk minēto.
   1. No pieteikuma izriet, ka pieteicēja subjektīvie pārdzīvojumi ir saistīti ar to, ka pieteicējs tika filmēts, pat kārtojot dabiskās vajadzības, tādējādi tika pazemots un par viņu ņirgājās, cietuma prettiesiskā rīcība atstāja ietekmi uz pieteicēja psiholoģisko stāvokli. Savukārt tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka atvainošanās nav pietiekama, tā ir tika formāla, atlīdzinājumam jābūt naudas izteiksmē, lai cietums turpmāk nepieļautu pieteicēja tiesību pārkāpumu. Taču atlīdzinājumu nevar noteikt ar mērķi sodīt valsti, tas būtu pretēji Administratīvā procesa likuma 97.pantā noteiktajam, ka atlīdzinājuma apmēru noteic pēc civiltiesību principiem. Saskaņā ar zaudējumu atlīdzinājuma principu atlīdzinājuma mērķis ir nolīdzināt zaudējumu vai kaitējumu (aizskārumu), bet ne vairāk.
   2. Tiesa atzina, ka pieteicējam nodarītais morālais kaitējums ir būtisks, bet nav smags. Augstākā tiesa ir atzinusi, ka atvainošanās ir atbilstīgākais atlīdzinājuma veids, ar kuru atlīdzina morālo kaitējumu, kas nav smags *(sk. Augstākās tiesas prakses apkopojuma „Morālā kaitējuma atlīdzināšana administratīvajās lietās", Rīga, 2011.gads, 109. punktu)*. Tieši šāds morālā kaitējuma atlīdzinājuma veids ir piespriests salīdzināmā lietā par 41 dienu ilgu videonovērošanu cietuma kamerā *(Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 25.jūnija spriedums lietā Nr.A420523013*).
   3. Tiesa pārkāpa vienlīdzības principu, jo tās noteiktais atlīdzinājuma apmērs nav samērīgs ar citās lietās noteikto atlīdzinājumu, kas piešķirts par videonovērošanu dzīvojamās kamerās. Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 25.novembra spriedumā lietā Nr.A420329014 piešķirts 1000 *euro* atlīdzinājums par 1193 dienas ilgu atrašanos dzīvojamā kamerā ar pastāvīgu videonovērošanu; Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 6.janvāra

spriedumā lietā Nr.A420330014 piešķirts 400 *euro* atlīdzinājums par 280 dienas ilgu atrašanos dzīvojamā kamerā ar pastāvīgu videonovērošanu; Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 15.aprīļa spriedumā lietā Nr.A420390814 piešķirts 300 *euro* atlīdzinājums par 444 dienas ilgu atrašanos dzīvojamā kamerā ar pastāvīgu videonovērošanu.

Tādējādi tiesa objektīvi un vispusīgi neizvērtēja pieteicēja subjektīvo pārdzīvojumu smagumu un tiesu praksi līdzīgās lietās, nosakot nodarītajam kaitējumam neatbilstošu atlīdzinājumu.

1. Pieteicējs paskaidrojumos apelācijas sūdzību neatzīst un norāda, ka Pārvalde cenšas izvairīties no kaitējuma atlīdzināšanas. Atlīdzinājumam jābūt lielākam par tiesas noteikto, jo pieteicējs dzīvojamās kamerās ar pastāvīgu videonovērošanu atradās jau kopš 2012.gada 18.oktobra. Daugavgrīvas cietums nevarēja nezināt, ka tā rīcība ir pretlikumīga. Cietuma rīcība ir tīša un apzināta, tā bija virzīta uz apzinātu pieteicēja cilvēktiesību ierobežošanu un pārkāpšanu, cieņas un goda aizskaršanu, pakļaujot pieteicēju fiziskām un morālām ciešanām. Administratīvos tiesībpārkāpumus ar netiešu nodomu nevar izdarīt, darbība vai bezdarbība vienmēr ir apzināta un gribēta rīcība, tāpēc tā ir tīša.

2. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

3. Tā kā pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzēja tikai Pārvalde un spriedums ir pārsūdzēts daļā, kurā pieteikums apmierināts, proti, daļā par 300 *euro* morālā kaitējuma atlīdzinājumu par cietuma prettiesisku faktisko rīcību laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 6.jūnijam, Administratīvā apgabaltiesa lietu pēc būtības izskata tikai šajā daļā.

Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un pieteikums ir apmierināms daļā.

4. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir daļēji pareizs, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai daļā (*sk. 4.1-4.3., 4.5 un 4.7.punktu*) un Administratīvā procesa likuma 251.panta piektajā daļā norādītos apsvērumus atkārtoti nenorāda.

5. Pieteicējs norāda, ka videokamera bija izvietota tā, ka pieteicēju tajā bija iespējams novērot arī tualetes apmeklējuma laikā. No cietuma sniegtās informācijas (*lietas 134.lapa*) izriet, ka laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 25.martam pieteicējs sodu izcieta 2.korpusa /kamera 1/.kamerā, laikā no 2014.gada 25.marta līdz 26.martam – 2.korpusa /kamera 2/.kamerā, bet laikā no 2014.gada 26.marta līdz 6.jūnijam – 3.korpusa /kamera 3/.kamerā. Tiesai nav izdevies iegūt šo kameru fotoattēlus, jo lietas dalībnieku rīcībā to nav. Cietums paskaidro, ka kameras bija uzstādītas virs izlietnes un sanitārā mezgla tādā veidā, lai nepieļautu pieteicēja novērošanu tualetē.

Tiesa lietai pievienoja tiesībsarga 2013.gada 17.augusta atzinumu Nr.1-5/234 (*lietas 158.-162.lapa*), no kura izriet, ka Daugavgrīvas cietuma otrā stāva kamerās, kurās uzstādīta diennakts videonovērošana, novietotas tā, lai sanitārais mezgls nebūtu pārredzams. Tā kā pieteicējs paskaidroja, ka šis atzinums uz strīdus kamerām neattiecas, pēc tiesas pieprasījuma tiesībsargs sniedza papildu skaidrojumu (*lietas 189.lapa*), kurā atzina, ka minētais atzinums nav attiecināms uz kamerām, kurās atradās pieteicējs. Tiesībsargs atbildē norādīja, ka tā rīcībā nav atzinuma par videonovērošanu 2.korpusa /Kamrea 1/ un /kamera 2/.kamerā, bet ir 2012.gada 2.novembra atzinums Nr.6-6/154 par videonovērošanu 3.korpusā, kurā atrodas arī /kamera 3/.kamera, kurā sodu izcieta pieteicējs. Minētajā atzinumā (*lietas 190.-191.lapa*) norādīts, ka tiesībsargs ir pārbaudījis videonovērošanas kameru izvietojumu dzīvojamās telpās un videomateriālu, no kā secināja, ka videonovērošana ir uzstādīta tā, lai nebūtu pārredzamas darbības, kas tiek veiktas sanitārajā mezglā. Pieteicējs tiesai paskaidroja, ka arī šis tiesībsarga atzinums nav vērtējams kā pierādījums, jo tajā ietvertie secinājumi attiecas uz periodu, kad pieteicējs 3.korpusa /kamera 3/.kamerā neatradās. Apgabaltiesa tam nepiekrīt, jo lietā nav ziņu par to, ka tiesībsarga 2012.gadā aplūkotās videokameras vēlāk būtu demontētas un pēc tam videokameras tajās pašās dzīvojamās kamerās būtu uzstādītas kādā citā vietā. Līdz ar to minētais tiesībsarga ziņojums ir vērtējams kā ticams pierādījums un tas apstiprina cietuma paskaidroto, ka videonovērošana 3.korpusa /kamera 3/.kamerā neietekmēja pieteicēja privātumu tualetes apmeklējuma laikā. Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa par ticamāku uzskata cietuma paskaidroto, ka arī 2.korpusa /kamera 1/ un /kamera 2/kamerā videokameras bija uzstādītas tādējādi, ka sanitārais mezgls nebija pārskatāms iepretim pieteicēja paskaidrotajam par pretējo. Tiesas ieskatā viena cietuma ietvaros visās dzīvojamās kamerās videokameras visticamāk tika uzstādītas līdzīgā veidā, šo tiesas secinājumu apstiprina tiesībsarga 2013.gada 17.augusta atzinumā Nr.1-5/234 norādītais, ka pārbaudītajās kamerās caur videonovērošanas sistēmu sanitārais mezgls nebija pārredzams.

Tiesa ņem vērā arī to, ka pieteicējs 2.korpusa /kamera 1/.kamerā ar videonovērošanu tika ievietots jau 2014.gada 19.janvārī, bet pirmo reizi par videonovērošanu sūdzējās tikai 2014.gada 3.martā, t.i., vairāk kā pēc mēneša. Tātad nav pamata uzskatīt, ka pats pieteicējs savu tiesību aizskārumu uzreiz būtu uzskatījis par būtisku.

Novērtējot pieteicēja aizskāruma smagumu, tiesa ņem vērā arī to, ka pieteicējs laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 25.martam sodu izcieta soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, bet laikā no 2014.gada 26.marta līdz 6.jūnijam zemākajā pakāpē, līdz ar to viņam bija tiesības no celšanās laika līdz naktsmiera laikam atrasties ārpus kameras. Tādējādi kamerā veiktā videonovērošana pieteicēju nevarēja ietekmēt tik būtiski, kā tas būtu gadījumā, ja pieteicējam nebūtu iespējas pārvietoties ārpus kameras.

Pirmās instances tiesa pamatoti ņēma vērā arī to, ka iestādes prettiesiskā rīcība nebija mērķtiecīgi vērsta tieši pret pieteicēju. No iestādes paskaidrotā izriet, ka videonovērošana Daugavgrīvas cietuma kamerās tika veikta atbilstoši iestādes kļūdainai izpratnei, ka tādā veidā tiesiski iespējams nodrošināt cietuma iekšējās kārtības ievērošanu.

1. Pārbaudot administratīvo tiesu praksi saistībā ar morālā kaitējuma atlīdzinājumu par videonovērošanu cietuma dzīvojamās kamerās, apgabaltiesa konstatē, ka lietā Nr.A420390814 tiesa par vairāk kā vienu gadu ilgu notiesātā pakļaušanu videonovērošanai noteica 300 *euro* atlīdzinājumu, lietā Nr.A420330014 tiesa par kopumā vairāk kā pusgadu ilgu notiesātā pakļaušanu videonovērošanai noteica 400 *euro* atlīdzinājumu, bet lietā Nr.A420520313 tiesa par kopumā aptuveni vienu gadu ilgu ieslodzītā pakļaušanu videonovērošanai noteica 300 *euro* atlīdzinājumu. Tiesas spriedumi minētajās lietās ir stājušies spēkā.

   Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka pārkāpuma ilgums ir viens no nozīmīgākajiem faktoriem, lai konstatētu pārkāpuma smagumu un izlemtu atbilstošo nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2012.gada 10.janvāra sprieduma lietā „Ananyev un citi pret Krieviju" 172.punktu*).

   Izskatāmajā lietā pieteicējs videonovērošanai bija pakļauts 139 dienas – vairāk kā četrus mēnešus. Līdz ar to, ņemot vērā tiesu noteiktos atlīdzinājumus iepriekš minētajās lietās un konkrētā pārkāpuma ilgumu, morālā kaitējuma atlīdzinājums pieteicējam būtu nosakāms mazākā apmērā, nekā pirmās instances tiesas piespriestie 300 *euro*.

   No pieteicēja paskaidrotā un ierakstiem Tiesu informācijas sistēmā izriet, ka tiesā ir pabeigta administratīvās lietas Nr.A420185015 izskatīšana. Šajā lietā ir stājies spēkā Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 5.augusta spriedums, ar kuru pieteicējam noteikts 200 *euro* morālā kaitējuma atlīdzinājums par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktisko rīcību laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 25.martam, kad pieteicējam šā cietuma 2.korpusa /kamera 1/.kamerā tualetes apmeklējuma laikā netika nodrošināts pietiekams privātums no citiem šajā kamerā esošajiem ieslodzītajiem un no kamerā ieejošajiem cietuma darbiniekiem. Tā kā minētajā lietā vērtēts atlīdzinājuma prasījums par iestādes rīcību laikā, kas daļēji sakrīt ar izskatāmajā lietā vērtējamo laika periodu, apgabaltiesa secina, ka izskatāmajā lietā atlīdzinājuma apmērs ir nosakāms, ņemot vērā tiesas jau noteikto 200 *euro* atlīdzinājumu. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka pieteicēja tiesību aizskārums izskatāmajā lietā ilga ievērojami īsāku laiku, nekā lietās Nr.Nr.A420390814, Nr.A420330014 un Nr.A420520313, apgabaltiesas vērtējumā pieteicējam ir nosakāms morālā kaitējuma atlīdzinājums 50 *euro* apmērā.

2. Apgabaltiesa secina, ka pirmās instances tiesas spriedums daļā, kurā lietu izskata apgabaltiesa, ir daļēji pamatots, jo tiesa nepamatoti neņēma vērā pieteicējam lietā Nr.A420185015 noteikto atlīdzinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai mēneša laikā no šā sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt /pers. A/ (personas kods /personas kods/) 50 *euro* morālā kaitējuma atlīdzinājumu par Daugavgrīvas cietuma prettiesisku faktisko rīcību laikā no 2014.gada 19.janvāra līdz 2014.gada 6.jūnijam, bet daļā par 250 *euro* morālā kaitējuma atlīdzinājumu /pers. A/ pieteikumu noraidīt.

Piespriest no Ieslodzījuma vietu pārvaldes budžeta līdzekļiem par labu valsts budžetam 28,46 *euro.*

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Amona
Tiesneses K.Kalvāne
V.Zommere